

Les agressions homòfobes han augmentat prop d'un 20% a Catalunya els últims dos anys

La Fiscalia de Delictes d'Odi i la Direcció General d'Igualtat atribueixen l'increment al fet que cada vegada més víctimes s'atreveixen a denunciar | L'Observatori contra l'Homofòbia carrega contra el govern per no desplegar la llei contra l'homofòbia aprovada el 2014 | L'agressió a una parella gai de Berga posa de manifest una "sèrie de continguts tradicionals submergits que mai han desaparegut", segons l'antropòloga Begonya Enguix

Una imatge d'arxiu de la manifestació de l'Orgull Gai a Barcelona. Foto: Adrià Costa

L'agressió a una parella gai que dissabte a la matinada es feia un petó davant d'una discoteca a Berga ha posat de manifest la persistència dels comportaments homòfobs a Catalunya. El cas dels dos joves agredits aquest cap de setmana no és un incident aïllat: en els últims dos anys, les agressions -físiques o verbals- han augmentat entre un 8 i un 20% a Catalunya, en funció de la font consultada. Sigui com sigui, tots els experts coincideixen a alertar que l'homofòbia existeix i que és una problemàtica latent que s'expressa puntualment.

L'antropòloga i doctora de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC), Begonya Enguix, creu que a la societat catalana "hi ha un component de tradició que no ha desaparegut mai". "Hi ha una sèrie de continguts tradicionals submergits però persistents", apunta l'experta. Enguix alerta que els agressors "veuen el col·lectiu LGTBI com una amenaça per al sistema heteropatriarcal que ells perceben com a natural".

L'octubre del 2014 el Parlament de Catalunya va aprovar la llei contra l'homofòbia, una norma pionera a Europa que establí un règim de sancions contra els agressors. Però la Directora General d'Igualtat del Govern, Mireia Mata, recorda que la llei només pot actuar per la via administrativa. "Podem imposar multes contra conductes discriminatòries, com insults o vexacions, però no contra les agressions físiques o les amenaces de mort", explica Mata. Aquest tipus d'atacs que atempten directament contra la integritat personal, com el de Berga, s'instrueixen per la via penal i estan en mans dels Mossos d'Esquadra i la Fiscalia.

Augment de les denúncies

De denúncies per la via administrativa -emparades, per tant, en la llei 11/2014- se'n van registrar 54 durant el 2016, un 8% més que el 2015. Mata reconeix que "encara són poques perquè encara hi ha molta gent que té por d'explicar el que li ha passat". "Hi ha un decalatge entre el que passa realment i el que es denuncia", apunta la responsable d'Igualtat del Govern. Moltes de les víctimes d'agressions verbals decideixen callar per por o vergonya, segons Mata, i d'altres es limiten a denunciar-ho només a través de les xarxes socials. "Algunes víctimes fan un tuit per desfogar-se, però nosaltres no podem actuar amb això. Necessitem que denunciïn", afegeix Mata.

En la via penal, es produeix un fenomen similar. Les denúncies han augmentat els darrers anys, però la percepció generalitzada és que són només la punta de l'iceberg. Concretament, el 2015 se'n van registrar 47 a tot Catalunya, la majoria de les quals (42) a la demarcació de Barcelona, segons les dades de la Fiscalia de Delictes d'Odi, les últimes disponibles. Aquestes xifres representen un increment del 19% respecte l'any anterior, però tant la Fiscalia com la Generalitat remarquen que l'augment s'ha d'atribuir al fet que cada vegada més víctimes s'atreveixen a denunciar.

Les denúncies que avancen per la via penal ja no s'obren per l'administrativa, tot i que, en alguns casos, el Govern es persona com a acusació popular en el procés judicial. En el cas de Berga, Mata no ho descarta però matisa que "encara ho estem estudiant". Sí que deixa clar, tanmateix, que si la via penal no avança i el cas s'acaba arxivant, des de la Direcció General d'Igualtat intentaran explotar l'opció administrativa perquè l'agressió no quedi impune.

Les entitats LGTBI demanen més contundència

Però els instruments que hi ha en marxa per canalitzar les denúncies no satisfan les entitats del col·lectiu de lesbianes, gais, transexuals, bisexuals i intersexuals. El president de l'Observatori contra l'Homofòbia, Eugeni Rodríguez, acusa el Govern d'haver quedat "en fora de joc" i diu que està "enfadat" perquè, després de l'agressió de Berga, "tenim moltes declaracions però poc contingut". "La Generalitat no està aplicant ni el reglament ni el protocol d'actuació per a la víctima", denuncia Rodríguez, que considera que la llei 11/2014 s'ha convertit en "paper mullat".

El president de l'Observatori creu que, si el govern no sanciona els agressors que increpen els membres del col·lectiu LGTBI amb insults o vexacions, "aquesta gent es pensa que ho pot fer impunement i, després de l'insult, arriba el cop". A més, Rodríguez també reclama al Govern que actuï contra l'Arquebisbat de Barcelona per haver organitzat una xerrada homòfoba el passat mes de febrer i contra la Fundació HazteOír, promotora d'un autobús transfòbic, perquè creu que "el discurs d'odi alimenta els ànims dels agressors".

Un extrem que confirma Enguix. L'antropòloga de la UOC alerta que "el fet de tenir una llei que no s'aplica sempre acaba emparant l'acció dels agressors". Tot i això, l'experta reconeix que "hi ha molta gent que no denuncia per l'estigma que encara suposa anar a una comissaria". Rodríguez, en canvi, creu que cada vegada "hi ha més consciència" de la necessitat que cal denunciar, però explica que la majoria de víctimes recorren als Mossos d'Esquadra o s'adrecen directament a l'Observatori perquè "no saben ni tan sols que poden anar a la Generalitat". "El govern no està fent els deures", conclou.